

پیش‌بینی کارکرد خانواده براساس ویژگی‌های شخصیتی زوجین^۱

دکتر معصومه بهبودی^۲، دکتر کیانوش هاشمیان^۳، دکتر حسن پاشا شریفی^۴
و دکتر شکوه نوابی نژاد^۵

تاریخ دریافت مقاله ۸۸/۴/۴
تاریخ پذیرش مقاله ۸۸/۸/۱۸

هدف پژوهش حاضر، پیش‌بینی کارکرد خانواده، براساس ویژگی‌های شخصیتی زوجین بود. جامعه ی آماری این پژوهش شامل معلمان و کارمندان متأهل زن شاغل در مدارس راهنمایی و دبیرستان‌های دولتی و غیرانتفاعی شهر تهران و همسران آنان در سال تحصیلی ۸۸-۱۳۸۷ بود. از این جامعه ۳۸۲ نفر با روش نمونه‌گیری تصادفی چندمرحله‌ای انتخاب و به وسیله ی پرسشنامه‌های پنج عامل شخصیتی کارکرد خانواده، مورد آزمون قرار گرفتند. نتایج تحلیل رگرسیون خطی و تحلیل مسیر نشان داد که ویژگی‌های برون‌گرایی و توافق زنان، مردان و زوجین با سطح کارکرد خانواده رابطه ی مثبت و معنی دار و با روان‌رنجورخویی، رابطه ی منفی و معنی دار دارد. نتایج تحلیل مسیر نشان داد که می‌توان براساس برون‌گرایی، توافق و روان‌رنجورخویی، کارکرد خانواده را پیش‌بینی کرد.

واژه های کلیدی: کارکرد خانواده، ویژگی‌های شخصیتی، همسران

مقدمه

خانواده، یکی از مهمترین نهادهای جامعه و شکل دهنده ی شخصیت آدمی است. مطلوبیت، رضایت خشنودی، کیفیت و کارکرد بهینه ی خانواده، عامل بسیار تاثیرگذاری در شکوفایی، رشد و پیشرفت اعضای خانواده است. بنظر می‌رسد تاثیر متقابل این عوامل در موفقیت و پایداری ازدواج نقش به سزایی دارد (لوکه و ویلیامسون^۶، ۱۹۸۵). اگرچه خانواده کارکردهای مختلفی دارد اما کارکرد اصلی آن برآوردن نیازهای فردی اعضای خانواده است. این مساله یکی از تعیین‌کننده‌های عملکرد سالم نهاد

۱. این مقاله برگرفته از رساله ی دکتری رشته ی مشاوره ی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات است.

۲. دانش آموخته ی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات mabehboodi@gmail.com

۳. دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن

۴. دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن

۵. استاد دانشگاه تربیت معلم

خانواده به شمار می رود (گریف^۱، ۲۰۰۰).

وقتی الگوهای خانواده برای رسیدن به هدف‌ها سودمند باشد، خانواده از نظر کارکردی، کارآمد خواهد بود اما وقتی این الگوها سودمند نباشد و تعامل‌ها همراه با استرس و رفتارهای بیمارگونه صورت گیرد، خانواده چهره ای ناکارآمد می‌یابد (کیت‌نر، میلر و رایان^۲، ۱۹۹۶). نتایج تحقیقات نشان داد که کارکرد مطلوب خانواده با ویژگی‌های فردی زوج‌ها مانند ارتباط موثر، شباهت بازخوردها، شخصیت و خلق و خوی همسر و حرمت خود بالا همبسته است (ویجینیمما، کوماری و پاندا^۳، ۲۰۰۴؛ هانلر و گنجوز^۴، ۲۰۰۵؛ ماهونی^۵، ۲۰۰۵؛ اورتینکال و ونستوگن^۶، ۲۰۰۶).

شاکلفورد، بیسر، و گویتز^۷ (۲۰۰۷) نشان دادند افرادی که همسرانی با سازگاری و مسوولیت‌پذیری پایین دارند، کمتر از زندگی و وضعیت زناشویی خود رضایت دارند. جنوس و استفان^۸ (۱۹۹۹) در نتایج تحقیقی خود نشان دادند که ویژگی‌های شخصیتی، پیش‌بینی‌کننده مهمی در کارکرد خانواده است. بارلدز^۹ (۲۰۰۶) نیز نشان داد که همسران درگیر و آشفته، روان‌رنجورتر و درون‌گراترند و برون‌گرایی، ارتباط مثبتی با کیفیت زندگی دارد. همچنین فیشر و مک‌نالتی^{۱۰} (۲۰۰۸) در یک مطالعه ی طولی نشان دادند که روان‌رنجورخویی هر یک از زوجین می‌تواند تاثیر منفی بر ازدواج داشته باشد و مردان روان‌رنجورخو در شیوه ی حل مساله بسیار ضعیف عمل می‌کنند؛ یعنی در مشاجرات خود با همسر بیشتر از روش تحقیر همسر یا مهارتهای غیر موثر استفاده می‌کنند (بویل و ویوین^{۱۱}، ۱۹۹۶؛ هالتزورت مونرو^{۱۲} و همکاران، ۱۹۹۸). داندنوا و جانسون^{۱۳} (۱۹۹۴) صمیمیت را یکی از عوامل برون‌گرایی عنوان کرده اند. کاستا و مک‌کرا^{۱۴} (۱۹۸۰) عنوان کردند که برون‌گرایی، به عواطف مثبت منجر شده و در رضایت زناشویی موثر است ولی بطور مستقیم عامل پیش‌بینی‌کننده ی رضایت زناشویی نیست. نتایج مطالعه ی دیگری نشان داد که برون‌گرایی یک همسر با رضایت‌مندی زناشویی همسرش همراه است (نقل از شیوتا و لونسون^{۱۵}، ۲۰۰۷).

پژوهش‌ها بیانگر آن است که برون‌گرایی و سازگاری، تاثیر مثبتی بر کارکرد خانواده، به ویژه کارکرد مردان دارد در عین حال، کلی و کونلی^{۱۶} (۱۹۸۷) نشان دادند که برون‌گرایی شوهران،

-
1. Greef	7. Shachelford, Besser & Goetz	13. Dandeneu & Johnson
2. Kiethner, Miller & Ryan	8. Genevece & Stephan	14. Costa & McCrae
3. Vijayanthimala, Kumari & Panda	9. Barelds	15. Shiota & Levenson
4. Hunler & Gencoz	10. Fisher & McNulty	16. Kelly & Conley
5. Mahoney	11. Boyle & Vivian	
6. Orathinkal & Vansteewegen	12. Holtz- wolrth manroe	

زندگی زناشویی را ناپایدار می‌کند. تحلیل مطالعه‌های مردان روان‌رنجور نشان داد که این مردان سطح بالایی از خشم و خشونت دارند و در مقایسه با مردان غیرخشن، حتی پس از رابطه‌های غیرپایدار، خشونت بیشتری از خود بروز می‌دهند و کنترل ضعیفی بر خشم خود دارند (بویل، ویوین، ۱۹۹۶). با این وجود پژوهش‌هایی وجود دارد که ارتباطی بین برون‌گرایی با کارکرد خانواده، پایداری و رضایت زناشویی نیافته است (گاتیس، برن^۱ و همکاران ۲۰۰۴).

کارکرد مطلوب خانواده مفهومی است که تاثیر مستقیمی بر نیازها، اهداف، رضایت‌مندی از زندگی و روابط عاطفی خانواده، داشته (میلر، رایان، کیتنر و همکاران^۲، ۲۰۰۰) و بر عواملی چون ساختار، نقش، ارتباط ادراک و پویایی‌های شخصیت همسران بر کارکرد خانواده، تاثیر مستقیم دارد (والش^۳، ۲۰۰۳). یافته‌های تحقیق جونگ و مارکس^۴ (۲۰۰۸) نیز نشان داد که اختلاف زناشویی، یک عامل پُرخطر برای سلامت فیزیکی و روانی در بین همسران است که موجب ناکارآمدی خانواده می‌شود.

روش

جامعه ی آماری، نمونه و روش نمونه گیری

جامعه ی مورد مطالعه در این پژوهش، شامل معلمان و کارکنان متأهل زن شاغل در مدارس راهنمایی و دبیرستان‌های دولتی و غیرانتفاعی شهر تهران و همسران آنان در سال تحصیلی ۸۸-۱۳۸۷ است. برای نمونه گیری از این جامعه، ابتدا فهرستی از مناطق نوزده گانه آموزش و پرورش شهر تهران تهیه و این مناطق به پنج بخش شمالی، جنوبی، مرکزی، شرقی و غربی تقسیم و سپس بطور تصادفی از هر بخش، دو منطقه و از هر منطقه ۴ مدرسه ی راهنمایی و ۴ دبیرستان انتخاب شد (۳۶ مدرسه ی راهنمایی و ۳۶ دبیرستان). پس از تعیین مدارس، از هر مدرسه ۶ معلم و کارمند شاغل به طور تصادفی انتخاب شد که در مجموع ۴۳۲ زوج (۸۶۴ نفر) را شامل می‌شود.

ابزار

ابزار سنجش خانواده^۵ (FAD)، ابزار سنجش خانواده، یک ابزار خودسنجی ۶۰ سوالی است (برای افزایش اعتبار، ۷ ماده به سه مقیاس از نسخه ی ۵۳ ماده‌ای اولیه ی آن اضافه شده است) که برای اندازه گیری ابعاد مدل مک مستر از کارکرد خانواده؛ یعنی حل مساله، ارتباط، نقش‌ها، پاسخ‌های عاطفی،

1. Gattis & Berns

2. Miller, Ryan & Keitner

3. Walsh

4. Joung & Marks

5. Family Assessment Device

آمیختگی عاطفی و کنترل رفتار ساخته شده است و یک ارزیابی از کارکرد کلی نیز به دست می‌دهد (ثنایی، ۱۳۷۹). FAD برای سرند بالینی و بررسی‌های پژوهشی ابزار مناسبی است. تمام هفت مقیاس آن همسانی درونی قابل قبولی دارد (۰/۷۲ تا ۰/۹۲). میزان همبستگی آن با دیگر ابزارهای خودسنجی مربوط به خانواده در حد متوسط است و می‌تواند به گونه‌ی معنادار خانواده‌هایی را که از نظر بالینی سالم یا ناسالم تشخیص داده شده‌اند، از هم جدا کند.

در ایران، اولین بار نسخه ی ۵۳ ماده‌ای FAD، توسط نجاریان (۱۳۷۴) ترجمه شد و ویژگی‌های روان‌سنجی آن مورد بررسی قرار گرفت. نجاریان، همسانی درونی آزمون را با استفاده از فرمول آلفای کرونباخ بین ۰/۱۴ تا ۰/۷۰ برآورد کرد. برای مطالعه درباره ی اعتبار سازه های این ابزار در جامعه ی مورد مطالعه، از تحلیل عامل به روش مولفه‌های اصلی (PC) استفاده شد. بعد از اجرای تحلیل عاملی مرتبه ی دوم و با چرخش واریماکس، ۷ عامل بدست آمد که این ۷ عامل ۴۷/۲۲۱ درصد واریانس کل را تبیین می‌کند.

پرسشنامه‌ی پنج عاملی شخصیت NEO-FFI: این مقیاس، فرم کوتاهی از پرسشنامه‌ی تجدید نظر شده ی NEO-RI-R است که برای ارزیابی مختصر و سریع پنج عامل اصلی شخصیت، طراحی شده است. این پرسشنامه دارای ۶۰ ماده است که پنج بُعد شخصیت بهنجار را که عبارتند از روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی، گشودگی به تجربه، توافق و وجدانی بودن را اندازه‌گیری می‌کند و هر بعد شامل ۱۲ ماده است. ضریب آلفای گزارش شده بین ۰/۷۴ تا ۰/۸۹ با میانگین ۰/۸۱ متغیر بوده است، ضریب آلفای محاسبه شده برای روان‌رنجورخویی ۰/۸۵، برون‌گرایی ۰/۷۲ گشودگی به تجربه ۰/۶۸، توافق ۰/۶۹ و وجدانی بودن ۰/۷۹ به دست آمده است، این ضرایب نشان دهنده‌ی همسانی درونی بالای پرسشنامه است (کاستا و مک‌گری، ۱۹۹۲).

یافته ها

در جدول ۱ خلاصه‌ی شاخص‌های آماری نمرات آزمودنیها را در هریک از متغیرها ارائه کرده ایم. در تجزیه و تحلیل داده های این پژوهش، به دنبال آگاهی از رابطه ی بین متغیرها هستیم. ماهیت و قوت مابین چنین متغیرهایی را می‌توان با تجزیه و تحلیل گرایش و همبستگی بررسی کرد. هدف غایی استفاده از چنین شیوه ی تجزیه و تحلیل، معمولا پیش بینی یا برآورد مقدار یک متغیر در ارتباط با مقدار معینی از متغیر دیگر است.

جدول ۱: خلاصه ی شاخص های آماری مربوط به نمره های آزمودنی ها در هر یک از متغیرها

متغیرها	زنان (n=191)		مردان (n=191)		کل (n=382)	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
پنج عامل شخصیت						
روان رنجورخویی	۲۷/۵۶	۳/۴۷	۲۵/۸۳	۴/۱۰	۲۶/۷۰	۳/۸۹
برون گرای	۳۲/۱۷	۴/۳۰	۳۱/۰۶	۵/۰۲	۳۱/۶۲	۴/۷۰
گشودگی به تجربه	۲۲/۴۵	۳/۵۵	۲۱/۷۲	۳/۸۱	۲۲/۰۹	۳/۷۰
توافق	۲۹/۳۴	۴/۴۱	۳۱/۲۲	۵/۳۰	۳۰/۲۸	۴/۹۶
وجدانی بودن	۲۸/۶۷	۴/۴۳	۲۸/۵۲	۴/۵۶	۲۸/۶۰	۴/۴۹
ابعاد کارکرد خانواده						
حل مساله	۱۲/۰۹	۲/۱۴۳	۱۲/۰۶	۲/۱۰	۱۲/۰۸	۲/۱۲
ارتباط	۱۹/۱۷	۳/۳۲	۱۹/۳۴	۳/۴۱	۱۹/۲۵	۳/۳۶
نقش ها	۲۳/۰۴	۴/۸۷	۲۳/۰۸	۴/۴۹	۲۳/۰۶	۴/۶۸
پاسخدهی عاطفی	۱۱/۴۴	۳/۱۹	۱۱/۳۴	۳/۱۷	۱۱/۳۹	۳/۱۸
آمیختگی عاطفی	۱۴/۰۴	۳/۳۳	۱۴/۱۴	۳/۰۸	۱۴/۰۹	۳/۲۰
کنترل رفتار	۱۷/۷۵	۳/۷۸	۱۷/۷۰	۳/۸۴	۱۷/۷۳	۳/۸۱
کارکرد کلی	۲۲/۳۹	۵/۹۲	۲۳/۳۲	۴/۷۸	۲۲/۸۶	۵/۴۰
نمره ی کل	۱۱۹/۹۶	۲۲/۲۸	۱۲۱/۰۱	۲۰/۵۴	۱۲۰/۴۸	۲۱/۴۲

برای بررسی نقش ویژگی های شخصیت در پیش بینی کارکرد خانواده و مولفه های آن، تحلیل رگرسیون چندگانه را برای این پیش بینی به تفکیک نمونه های زن در جدول ۲ ارائه کرده ایم. همانگونه که می دانیم، بتا، اطلاعات زیادی درباره ی مشکل رابطه ی بین متغیرها فراهم می سازد. به طور کلی مقدار مثبت بتا بر این مطلب دلالت دارد که با اضافه شدن یک متغیر، متغیر دیگر نیز افزایش می یابد. این وضعیت نشان دهنده ی یک رابطه ی خطی مستقیم است در حالیکه منفی بودن بتا نشانگر آن است که با اضافه شدن یک متغیر، اندازه ی مربوط به متغیر دیگر کاهش می یابد؛ یعنی رابطه ی خطی معکوسی بین آن دو برقرار است. همانگونه که در جدول ۲ مشاهده می شود نمرات روان رنجورخویی، رابطه ی منفی با تمام ابعاد سالم کارکرد خانواده نشان می دهد.

جدول ۲: رگرسیون چندگانه برای پیش بینی مولفه های کارکرد خانواده در زنان براساس متغیرهای مربوط به ویژگی های شخصیت $n=191$

معناداری سطح	t	ضرایب استاندارد شده (بتا)	ضرایب استاندارد نشده	پیش بینی کننده ها	
۰/۰۰۰	۵/۵۴۵ ^{**}	-	۷/۶۷۷	عدد ثابت	حل مساله
۰/۰۱۳	۲/۵۰۵ [*]	۰/۱۷۷	۰/۰۸۵	برون گرایی	
۰/۰۲۸	۲/۳۰۸ [*]	۰/۱۵۴	۰/۰۷۶	توافق	
۰/۰۰۰	-۳/۱۱ ^{**}	-۰/۲۸۷	-۰/۲۰۴	روان رنجور خویی	
۰/۰۰۰	۱۰/۲۰۹ ^{**}	-	۲۲/۵۳۳	عدد ثابت	ارتباط
۰/۰۳۵	۲/۱۲۹ [*]	۰/۱۵۰	۰/۱۱۱	برون گرایی	
۰/۰۰۴	۲/۸۹۵ ^{**}	۰/۲۰۴	۰/۱۶۱	وجدانی بودن	
۰/۰۰۰	-۳/۸۲ ^{**}	-۰/۳۱۶	-۰/۲۳۴	روان رنجور خویی	
۰/۰۰۰	۷/۷۲۹ ^{**}	-	۲۳/۴۲۴	عدد ثابت	نقش ها
۰/۰۰۵	۲/۸۵۹ ^{**}	۰/۲۰۲	۰/۲۰۴	برون گرایی	
۰/۰۴۹	۱/۹۸۵ [*]	۰/۱۴۰	۰/۱۵۲	وجدانی بودن	
۰/۰۰۰	۵/۴۳۸ ^{**}	-	۷/۳۱۶	عدد ثابت	پاسخ دمی عاطفی
۰/۰۰۱	۳/۳۸۷ ^{**}	۰/۲۳۹	۰/۱۶۴	برون گرایی	
۰/۰۰۰	-۵/۷۹ ^{**}	-۰/۴۷۶	-۰/۵۰۶	روان رنجور خویی	
۰/۰۰۰	۷/۳۲۱ ^{**}	-	۱۰/۲۴۶	عدد ثابت	آمیختگی عاطفی
۰/۰۰۲	۳/۱۴۳ ^{**}	۰/۲۲۳	۰/۱۵۹	برون گرایی	
۰/۰۰۰	-۴/۶۲ ^{**}	-۰/۲۹۶	-۰/۲۸۷	روان رنجور خویی	
۰/۰۰۰	۷/۴۴۲ ^{**}	-	۱۲/۷۵۴	عدد ثابت	کنترل رفتار
۰/۰۰۱	۳/۲۲۷ ^{**}	۰/۲۲۸	۰/۱۹۹	برون گرایی	
۰/۰۰۰	۶/۹۳ ^{**}	-۰/۴۳۷	۰/۶۴۵	روان رنجور خویی	
۰/۰۰۰	۷/۰۹۹ ^{**}	-	۱۷/۰۴۱	عدد ثابت	کارکرد کلی
۰/۰۰۳	۳/۰۲۱ ^{**}	۰/۲۱۵	۰/۲۶۱	برون گرایی	
۰/۰۰۰	-۵/۴۸ ^{**}	-۰/۳۷۱	۰/۵۳۲	روان رنجور خویی	
۰/۰۰۰	۱۰/۸۶۲ ^{**}	-	۹۳/۸۵۶	عدد ثابت	نمره ی کل
۰/۰۰۰	۳/۸۰۰ ^{**}	۰/۲۶۶	۱/۱۸۴	برون گرایی	
۰/۰۰۰	۲/۸۶ ^{**}	۰/۷۵۶	۰/۲۶۳	توافق	
۰/۰۰۰	-۸/۴۲ ^{**}	-۰/۶۳۶	-۰/۱۷۴	روان رنجور خویی	

جدول ۳: تحلیل رگرسیون چندگانه در پیش بینی مولفه های کارکرد خانواده بر اساس متغیرهای مربوط به ویژگیهای شخصیت

آلفا	F	R ^۲	R ^۲	R	
		تعدیل شده			
۰/۰۱	۵/۸۹۷	۰/۰۴۹	۰/۰۵۹	۰/۲۴۳	حل مساله
۰/۰۱	۶/۳۶۴	۰/۰۵۳	۰/۰۶۳	۰/۲۵۲	ارتباط
۰/۰۱	۵/۹۷۳	۰/۰۵۰	۰/۰۶۰	۰/۲۴۴	نقش ها
۰/۰۱	۱۱/۴۷۳	۰/۰۵۲	۰/۰۵۷	۰/۲۳۹	پاسخدهی عاطفی
۰/۰۱	۹/۸۸۱	۰/۰۴۵	۰/۰۵۰	۰/۲۲۳	آمیختگی عاطفی
۰/۰۱	۱۰/۴۱۱	۰/۰۴۷	۰/۰۵۲	۰/۲۲۸	کنترل رفتار
۰/۰۱	۹/۱۲۴	۰/۰۴۱	۰/۰۴۶	۰/۲۱۵	کارکرد کلی
۰/۰۱	۱۴/۴۳۷	۰/۰۶۶	۰/۰۷۱	۰/۲۲۶	کارکرد خانواده (نمره ی کل)

نتایج جدول ۳ نشان می دهد که F در تمام موارد، معنادار است و می توان گفت حداقل یکی از ابعاد شخصیت زنان با کارکرد خانواده رابطه ای خطی و معنادار دارد.

برای بررسی نقش ویژگیهای شخصیت در پیش بینی کارکرد خانواده و مولفه های آن، تحلیل رگرسیون چندگانه را برای این پیش بینی به تفکیک نمونه های مرد در جدول ۴ ارائه کرده ایم. در بررسی نمرات مردان در میزان های بتا نیز در جدول ۴ مشاهده می شود که نمره های روان رنجور خوبی، با تمام نمرات مربوط به ابعاد مختلف کارکرد سالم خانواده رابطه ای معکوس دارد و با اضافه شدن نمره ی روان رنجور خوبی و حرکت فرد به سمت روان رنجور خوبی و یا به عبارتی بالاتر رفتن احتمال بروز رفتارهای روان رنجورانه، کارکرد فرد در تمام ابعاد مربوط به خانواده، پایین می آید.

جدول ۵ نشان می دهد که F در تمام موارد معنادار است و می توان گفت حداقل یکی از ابعاد شخصیت مردان با کارکرد خانواده، رابطه ای خطی و معنادار دارد. دیاگرام مسیر در شکل ۱، نشان می دهد که متغیرهای توافق برون گرایی و روان رنجور خوبی به عنوان متغیرهای پیش بین یا مستقل با متغیر کارکرد خانواده به عنوان متغیر ملاک همبستگی معنی داری دارند.

جدول ۴: رگرسیون چندگانه برای پیش‌بینی مولفه های کارکرد خانواده در مردان براساس متغیرهای مربوط به ویژگی های شخصیت $n=191$

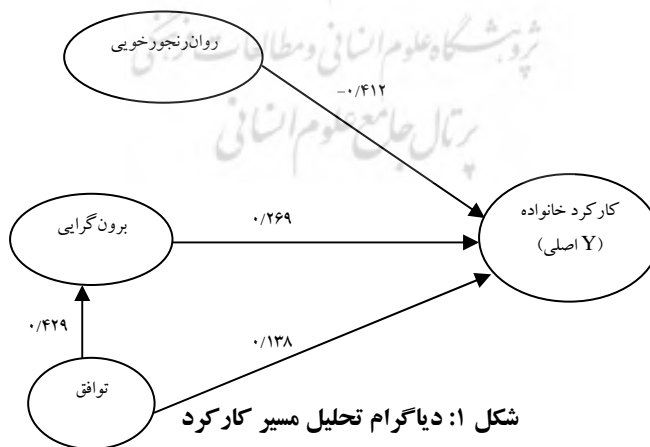
سطح معناداری	t	ضرایب استاندارد شده (بتا)	ضرایب استاندارد نشده	پیش‌بینی کننده‌ها	
۰/۰۰۰	۱۸/۱۶۹**	-	۱۷/۷۷۰	عدد ثابت	لرزه مساله
۰/۰۰۰	۴/۲۳۶**	۰/۲۸۲	۰/۱۱۸	برون‌گرایی	
۰/۰۲۲	۲/۳۰۸*	۰/۱۵۴	۰/۰۷۱	توافق	
۰/۰۰۰	-۴/۶۷**	-۰/۳۲۶	-۱/۹۷	روان‌رنجورخویی	
۰/۰۰۰	۱۹/۷۵۴**	-	۲۶/۳۵۵	عدد ثابت	ارتباط
۰/۰۰۰	۵/۳۲۱**	۰/۲۸۲	۰/۳۳۲	برون‌گرایی	
۰/۰۰۰	۱۶/۵۹۹**	-	۳۳/۶۲۰	عدد ثابت	فشارها
۰/۰۰۱	۳/۲۲۹**	۰/۲۲۴	۰/۲۰۰	برون‌گرایی	
۰/۰۱۹	۲/۳۶۹*	۰/۱۶۴	۰/۱۳۹	وجدانی بودن	
۰/۰۰۰	۱۳/۵۱۶**	-	۱۹/۹۱۰	عدد ثابت	پسندیده عاطفی
۰/۰۰۱	۴/۲۱۷**	۰/۲۸۱	۰/۱۷۸	برون‌گرایی	
۰/۰۲۲	۲/۳۰۴*	۰/۱۵۴	۰/۱۰۷	وجدانی بودن	
۰/۰۰۰	-۳/۲۸**	-۰/۲۸۶	-۰/۱۹۴	روان‌رنجورخویی	
۰/۰۰۰	۱۵/۳۳۸**	-	۲۱/۳۶۳	عدد ثابت	آمیختگی عاطفی
۰/۰۰۴	۲/۹۴۱**	۰/۲۰۴	۰/۱۲۵	برون‌گرایی	
۰/۰۰۹	۲/۶۵۰**	۰/۱۸۴	۰/۱۰۷	توافق	
۰/۰۰۰	-۲/۷۱**	-۰/۱۹۳	-۰/۱۵۶	روان‌رنجورخویی	
۰/۰۰۰	۱۵/۵۲۸**	-	۲۷/۸۶۵	عدد ثابت	کنترل رفتار
۰/۰۰۱	۳/۳۲۲**	۰/۲۲۳	۰/۱۷۰	برون‌گرایی	
۰/۰۰۳	۳/۰۲۰**	۰/۲۰۳	۰/۱۷۰	وجدانی بودن	
۰/۰۰۰	-۵/۱۸**	-۰/۳۶۲	۰/۲۳۷	روان‌رنجورخویی	
۰/۰۰۰	۱۵/۵۲۸**	-	۳۷/۶۰۶	عدد ثابت	کارکرد کلی
۰/۰۰۰	۴/۸۹۴**	۰/۳۲۵	۰/۳۱۰	برون‌گرایی	
۰/۰۱۳	۲/۴۹۱*	۰/۱۶۵	۰/۱۴۹	توافق	
۰/۰۰۰	-۷/۶۱**	-۰/۶۲۳	-۰/۲۴۶	روان‌رنجورخویی	

با توجه به جهت این همبستگی‌ها، همبستگی دو مولفه ی توافق و برون‌گرایی، مثبت و روان‌رنجورخویی، منفی است. در نهایت، ویژگی شخصیتی توافق می‌تواند سطح برون‌گرایی را (به عنوان متغیر ملاک) پیش‌بینی کند ($P < 0/01$ و $\beta = 0/429$).

جدول ۵: تحلیل رگرسیون چندگانه برای پیش‌بینی مولفه های کارکرد خانواده در مردان بر اساس

متغیرهای مربوط به ویژگی های شخصیت

آلفا	F	R ²	R ²	R	
		تعدیل شده			
۰/۰۱	۱۸/۰۵۲	۰/۱۲۹	۰/۱۳۷	۰/۳۷۰	حل مساله
۰/۰۱	۲۸/۳۱۳	۰/۱۰۶	۰/۱۱۰	۰/۳۳۲	ارتباط
۰/۰۱	۱۳/۸۴۴	۰/۱۰۰	۰/۱۰۸	۰/۳۲۹	نقش‌ها
۰/۰۱	۱۷/۹۲۲	۰/۱۲۸	۰/۱۳۶	۰/۳۶۹	پاسخ‌دهی عاطفی
۰/۰۱	۱۳/۶۹۸	۰/۰۹۹	۰/۱۰۷	۰/۳۲۸	آمیختگی عاطفی
۰/۰۱	۱۶/۳۳۹	۰/۱۱۸	۰/۱۲۵	۰/۳۵۴	کنترل رفتار
۰/۰۱	۲۴/۸۸۹	۰/۱۷۲	۰/۱۷۹	۰/۴۲۳	کارکرد کلی
۰/۰۱	۲۵/۸۶۱	۰/۱۷۸	۰/۱۸۵	۰/۴۳۰	کارکرد خانواده (نمره ی کل)

شکل ۱: دیاگرام تحلیل مسیر کارکرد خانواده (نمره ی کل)

بحث و نتیجه گیری

یافته‌های این پژوهش نشان داد که رابطه ی برون‌گرایی با تمامی خرده‌مقیاس‌ها و مقیاس کلی کارکرد خانواده در زنان و مردان مثبت و معنی‌دار است. در زنان «مردان توافق»، تنها با مقیاس حل مساله و نمره ی کل کارکرد خانواده ارتباط مثبت و معنی‌دار دارد؛ در زنان وجدانی بودن با دو مقیاس ارتباط و نقش، همبستگی مثبت و معنی‌دار دارد در حالیکه در مردان وجدانی بودن با خرده‌مقیاس‌های حل مساله، نقش‌ها پاسخ‌های عاطفی و کنترل رفتار ارتباط مثبت و معنی‌دار دارد.

و در هر دو جنس، روان‌رنجورخویی با خرده‌مقیاس‌های حل مساله، ارتباط، پاسخ‌دهی عاطفی کنترل رفتار و مقیاس کلی کارکرد خانواده همبستگی منفی و معنی‌دار دارد در حالی که گشودگی به تجربه با هیچ یک از خرده‌مقیاس‌ها و کل کارکرد خانواده در آنها همبستگی معنی‌دار ندارد.

بررسی‌های انجام شده در رابطه با ویژگی‌های شخصیت و کارکرد خانواده در زوجین نشان می‌دهد که برون‌گرایی، در کل خرده‌مقیاس‌ها و مقیاس کلی کارکرد خانواده، تاثیر مثبت و معنی‌دار دارد و ویژگی توافق با خرده‌مقیاس نقش و مقیاس کلی کارکرد خانواده در زوجین ارتباط مثبت و معنی‌دار دارد. وجدانی بودن، تنها با خرده‌مقیاس کنترل رفتار، رابطه ی مثبت و معنی‌دار دارد. روان‌رنجورخویی، با خرده‌مقیاس‌های حل مساله، پاسخ‌های عاطفی، آمیختگی عاطفی، کنترل رفتار کارکرد کلی و مقیاس کلی کارکرد خانواده در زوجین ارتباط منفی و معنی‌دار دارد.

همان‌گونه که نتایج پژوهش‌های دیگر مانند داندنوا و جانسون (۱۹۹۴) کوستاو و مک کری (۱۹۸۰) شیونا و لونسون (۲۰۰۷) و بارلدز (۲۰۰۵) نشان داده است برون‌گرایی تاثیر مثبتی بر رضایت، پایداری و سازگاری زناشویی و کارکرد خانواده دارد. نتایج پژوهش حاضر مبنی بر ارتباط مثبت و معنی‌دار بین کارکرد خانواده و برون‌گرایی با اکثر نتایج پژوهش‌های عنوان شده در فوق همسان است در عین حال، پژوهش‌های اندکی بین این عوامل ارتباطی پیدا نکردند و یا ارتباط منفی بدست آورده‌اند. محققان دریافته‌اند که سازگاری، مسوولیت‌پذیری و بیانگری مثبت پایین، موجب کاهش کیفیت زندگی می‌شود با این حال، آنان بر این نکته اذعان داشتند که به طور کلی بین ویژگی‌های شخصیتی و رضایت از زندگی رابطه ی معنی‌داری وجود دارد. به نظر می‌رسد این اختلاف نتایج، احتمالاً به عوامل فرهنگی و اجتماعی، جامعه ی آماری در گروه‌های مختلف و برخی عوامل تاثیرگذار ناشناخته و یا جمعیت شناختی برمی‌گردد. یافته‌های این پژوهش در زمینه ی ارتباط بین روان‌رنجورخویی با ملاک‌های کارکرد خانواده و کارکرد کلی آن در زوجین نشان داد که روان‌رنجورخویی در هر یک از همسران،

موجب کارکرد ضعیف در خانواده می‌شود. این یافته با سایر یافته‌ها مانند کوستاو و همکاران (۲۰۰۴؛ ۱۹۹۸) همسو و با نتایج کلی و کونلی (۱۹۷۸) ناهمسو است.

منابع

- ثنایی، ب. (۱۳۷۹). *مقیاس‌های سنجش خانواده و ازدواج*. تهران: بعثت.
- نجان‌یان، ف. (۱۳۷۴). *عوامل مؤثر در کارایی خانواده*. بررسی ویژگی‌های روانسنجی مقیاس سنجش خانواده. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تربیت معلم.
- Barelds, P. H. (2005). Self and partner personality in intimate relationships. *European Journal of Personality*, 19, 501-518.
- Boyle, D. J., & Vivian, D. (1996). Generalized versus spouse-specific anger/hostility and men's violence against intimates. *Violence*, 11, 293-317.
- Costa, P. T., J. R., & McCrae, R. R. (1980). Influence of extraversion and neuroticism on subjective well-being: Happy and unhappy people. *Journal of Personality and Social Psychology*, 38, 668-678.
- Costa, P. T., J. R., & McCrae, R. R. (1992). Normal personality assessment in clinical practice: The NEO Personality Inventory. *Psychological Assessment*, 45, 20-22.
- Costa, P. T., Mc Crae, R. R., Martin, T. A., Oryol, V. E., Rukhaishnikov, A. A., Senin, I. G., Hrebickova, M., & Urbanek, T. (2004). Consensual Validation of Personality Traits across Culture. *Journal of Research in Personality*, 38, 179-201.
- Dandeneau, M. L., & Johnson, S. M. (1994). Facilitating intimacy: Interventions and effects. *Journal of Marital and Family therapy*, 20 (1), 17-33.
- Fisher, T. D., & McNulty, J. (2008). Neuroticism and marital satisfaction: The mediating role played by the sexual relationship. *Jouranl of Family Psychology*. 22(1), 112-122.
- Gattis. K. S., Bern. S., Simpson. L. E., & Christenson. A. (2004). Birds of a feather or strange birds? Ties among personality dimensions, similarity. *Journal of Marriage and the Family*, 18 (4), 564-74.
- Genevece, B., & Stephan, S. (1999). Personality and marital adjustment: Utility of the five factors model of personality. *Journal of Marriage and the Family*, 61 (3), 651-680.
- Greef, A. P. (2000). Characteristic of families that function well. *Journal of Family*, 121, 948-963.
- Choi, H., & N. F. Marks. (2008). Marital Conflict, Depressive Symptoms, and Functional Impairment. *Journal of Marriage and Family* 70(2): 377-390.

- Holtz worth-Munroe, A., Smutzler, N., & Stuart, G. L. (1998). Demand and withdraw communication among couple experiencing husband violence. *Journal of Consult Clinical Psychology*, 66, 731-743.
- Hünler, O. S. & Genc, ÖZ, T. I. (2005). The effect of religiousness on marital satisfaction: Testing the mediator role of marital problem solving between religiousness and marital satisfaction. *Contemporary Family Therapy*, 27(1), 123-136.
- Keithner, G. I., Miller, I. W. & Ryan, C. E. (1996). Mood disorders and family. In F.W. Kaslow (Ed). *Handbook of relational diagnosis on dysfunctional family patterns*. (434-447). New York: Wiley.
- Kelly, E. L., & Conley, J. J. (1987). Personality and compatibility: A perspective analysis of marital stability and marital satisfaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 27-40.
- Locke, H. J., & Williamson, R. C. (1985). Marital adjustment: A factor analysis study. *American Sociological Review*, 23, 562-569.
- Mahoney, A. (2005). Religion and conflict in marital and parent child relationship. *Journal of Social Issues*, 61(4), 689-706.
- Miller, L. W., Ryan, C. E., Keitner, G. I., Bishop, D. S. & Epstein, N. B. (2000). The McMaster approach to families: Theory, assessment, treatment and research. *Journal of Family Therapy*, 22, 168-189.
- Orathinkal, J., & Vansteewegen, A. (2006). Religiosity and marital satisfaction. *Contemporary Family Therapy*, 28, 497-504.
- Shachelford, T. K., Besser, A, Goetz, A. T. (2007). Personality, marital satisfaction, and marital infidelity. *Individual Differences Research*, 6(1), 13-25.
- Shiota, M. N., & Levenson, R. W. (2007). Bird of feather don't always fly furthest: Similarity in big five personality predicts more negative marital satisfaction trajectories in long-term marriage. *Journal of Family Psychology*. 22(4), 666-675.
- Vaijayanthimala, K., Kumari, K., & Panda, P. (2004). Socioeconomic heteronomy and marital satisfaction. *Journal of Human Ecology*, 15 (1), 2-11.
- Walsh, F. (2003). Family resilience: A framework for clinical practice: *Family Process*, 42 (1), 1-19.